

[Význam Charty 77 – 3]

Ladislav Hejdlánek

This is a part of the original document:

[1997](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1997](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 1. 1997
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 1. 1997

[Význam Charty 77 - 3]

Ptám se tedy sám sebe: co se to dnes vlastně děje v masových prostředích, ale také na mnohých jiných platformách, mezi jiným také dnes na této vědecké radě, že se na Chartu v tak nebývalém rozsahu vzpomíná, že se o ní tolik mluví a že je oslavně hodnocena? Je to výrazem nějaké politické nebo kulturně politické změny, nebo to znamená, že se o Chartě může mluvit, protože už definitivně patří minulosti a dnes tu jsou nebezpečnější protivníci? Je Charta resp. jsou její hlavní myšlenky definitivně vyčpělé a passé? Předpokládám, že ode mne nebylo možno očekávat ani nějaký objektivní výklad událostí před dvaceti lety, ani nějakou chartistickou sebechválu. Mám za to, že mým úkolem je odpovědět na tuto poslední otázku: má Charta 77 schopnost v něčem ještě dnes inspirovat zejména mladé lidi? Nebo může být definitivně uložena takříkajíc „vycpaná“ do historického muzea?

Na takto položenou otázku nelze odpovědět objektivně, tj. z pozice nezájatého pozorovatele. Budou na ni muset odpovědět mladí lidé sami. Také mezi univerzitními učiteli se našli lidé, kteří dali před taktikou přednost hlasu svědomí, a snad také v nich najdou příští generace studentů svou inspiraci. Jsou však také některé ideové body, některé myšlenky, které stojí za to připomenout. Rád bych se v tuto chvíli přidržel pouze Jana Patočky. Jen připomenutí jména tohoto řádného profesora Karlovy univerzity musí být či mělo by alespoň být jakýmsi ostnem, zadírajícím se celé naší akademické obci pod kůži. Náš největší poválečný filosof přednášel na této univerzitě jako profesor pouhých pět let a předtím po dvakrát vždy ještě kratší dobu jako pouhý soukromý docent. A tento muž prohlásil v posledních týdnech svého života, v souvislosti s Chartou a jejími aktivitami, že zápas o lidská práva, do něhož jsme se pustili, není žádná izolovaná bitva, nýbrž celá válka, a to válka, jejíhož konce se možná nedožijeme. On se nedožil ani celých prvních tří měsíců této války, my ostatní jsme se dožili dvaceti let, v jejichž průběhu došlo k jednomu obrovskému zlomu: nevládnou nám už komunističtí aparátníci, odpovědní Moskvě. Žijeme opět v demokratické společnosti, jejíž demokratičnost ovšem stále ještě musíme dobudovávat a prohlubovat. To má dnes vcelku dobrou perspektivu, pokud ovšem sami opět neselžeme. Ale není to v žádném případě možno chápat jako nějaké definitivní vítězství myšlenky lidských práv a jejich prosazování. Mám-li použít Patočkovy terminologie, bitvy nabyly velmi odlišných podob, ale válka pokračuje. Raději bych to však vyjádřil bez užití oněch problematických vojenských termínů. A to zase s Patočkou: ani dnes nepovede žádná poddajnost – a dodal bych: ani oportunita – k neustále potřebnému zlepšování situace, a také dnes platí, že jsou věci, za které stojí za to trpět, a že právě pro ty stojí za to žít. A zejména dnes je třeba znovu a znovu přivádět na prvním místě českou inteligenci zpět k pokoře a skromnosti a připomínat jí, že existuje něco takového jako svědomí. Kde jinde by se to mělo připomínat než právě na univerzitě, založené před půl sedmi stoletími?

(Praha, 970107-3.)